جام جم
۱۲ جامعه
SOCIETY
پنجشنبه ۲۸ فروردین ۱۴۰۴ شماره ۷۰۲۱

سقوط جمعیت ایران در سکوت

صابر جباری، رئیس مرکز جوانی جمعیت، سلامت خانواده و مدارس وزارت بهداشت گفت: در حال حاضر ایران رتبه هجدهم در جمعیت جهان، نهم در آسیا و سوم در منطقه پس از پاکستان و مصر را دارد.

وی ادامه داد: براساس گزارش منتشرشده بخش جمعیت و توسعه سازمان ملل متحد ۲۰۲۳ چنانچه نرخ باروری کلی در کشورهای جهان با روند فعلی ادامه پیدا کند، در سال ۲۱۰۰ از هر چهار نفر یک نفر سالمند خواهد بود.

جباری یادآور شد: ایران در سال ۲۰۵۰ سالمندترین کشور منطقه می‌شود؛ یعنی سالخوردگی جمعیت و تبعات فردی، خانوادگی، اجتماعی و اقتصادی آن از آنچه ما می‌اندیشیم به ما بسیار نزدیک‌تر است؛ مگر این‌که الگوی باروری در خانواده‌های ایرانی با تکیه بر حفظ و ارتقای کرامت مادری و ارزشمندی فرزندآوری تغییر کند.

وی افزود: دولتمردان باید خطر سالخوردگی جمعیت را جدی بگیرند و برای حفظ و ارتقای جوانی جمعیت با عزم ملی و رویکرد علمی در فرصت باقی‌مانده پنجره جمعیتی تا سال ۱۴۰۷ گام‌های اجرایی براساس قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت را تدوین و اجرا کنند./ایرنا

یادداشت

حمید حاج اسماعیلی | کارشناس مسائل اقتصادی و بازار کار

نقش زنان در اقتصاد دیجیتال

در حال حاضر نرخ مشارکت زنان ایرانی در بازار کار ۱۴ درصد و به‌شدت پایین و مایه نگرانی است. این در حالی است که در کشورمان بارها به موضوع برابری مردان و زنان، نقش بانوان در توسعه اقتصادی کشور و عرصه‌های اجتماعی و مشارکت آنان پرداخته شده است.

با وجود این زنان خانه‌دار در صنایع ملی، محلی، هنری و صنایع‌دستی که معمولا منحصر به فعالیت‌های اختصاصی آنهاست، در خانه تولید و به بازار عرضه می‌کنند. دو گروه در بازار چنین کالاهایی را می‌خرند؛ گروه اول عموم مردم هستند که به تناسب زمانی و در روزهای خاص در این عرصه تأثیرگذار هستند.

این درحالی است چنانچه قدرت خرید مردم کاهش پیدا کند، چنین محصولاتی هم از سبد خانوارها حذف می‌شود و این لطمه‌ای است که به تولیدات حوزه مشاغل خانگی وارد می‌شود. گروه دوم هم گردشگران هستند که در عرصه داخلی و خارجی از خریداران این کالاها محسوب می‌شوند اما زمانی که تحریم‌ها شکل می‌گیرد، میزان گردشگران هم به‌دلایل متعددی کاهش پیدا می‌کند. سوی دیگر ماجرا فرصت‌های جدیدی است که در عرصه‌های فناوری، مشاغل اینترنتی و فضای مجازی برای زنان مطرح می‌شود و آنها در این بخش‌ها می‌توانند خیلی کارآمدتر از مردان باشند؛ چرا که این مشاغل می‌تواند در مسیر فعالیت‌های خانه‌داری آنان شکل بگیرد. بانوان بدون نیاز به حضور در محل‌های دیگر می‌توانند در این مشاغل نقش‌آفرین باشند. البته فرصت‌های شغلی بسیار زیادی در عرصه اقتصاد دیجیتال مطرح است. زنان از طریق همین پلتفرم‌های دیجیتال، می‌توانند در کنار خانه‌داری، فعالیت‌های تأثیرگذاری هم در این عرصه انجام دهند.

یک پژوهشگر ارتباطات در گفت‌وگو با «جام جم» از خرده‌فرهنگ‌های مجازی می‌گوید

هویت مجازی بدون خط قرمز

تهمینه سبحانی‌شاد
گروه جامعه

در دنیای امروز، شبکه‌های اجتماعی به آینه‌ای تبدیل شده که بعضا چهره واقعی انسان‌ها و لایه‌های پنهان شخصیت آنها را نیز به نمایش می‌گذارد. افراد بسیاری که در زندگی روزمره و در تعاملات رودررو، خود را افرادی معقول، محترم و پایبند به هنجارهای اجتماعی نشان می‌دهند اما همین افراد، وقتی پای‌شان به فضای مجازی باز می‌شود، گویی نقاب از چهره برمی‌دارند. شاید استفاده از نام‌های مستعار یا هویت‌های ناشناخته، به کاربران این امکان را می‌دهد که بدون ترس از قضاوت مستقیم یا عواقب اجتماعی، آنچه را که در ذهن‌شان می‌گذرد، فریاد بزنند. رفتارهایی که نمونه‌اش را می‌توان در نظرات تند و توهین‌آمیز زیر پست‌های جنجالی دید. آدم‌هایی که در دنیای واقعی آرام و خوش‌برخوردند اما به یکباره در فضای برخط به یک منتقد بی‌رحم و پرخاشگر تبدیل می‌شوند. خشونت مجازی و کلامی که می‌تواند شامل توهین، تهدید، تحقیر یا انتشار شایعات و اطلاعات نادرست باشد.

فضای مجازی برخلاف دنیای واقعی، سرعت بالایی دارد. یک پست، یک توییت یا یک استوری در عرض چند ثانیه می‌تواند هزاران واکنش به‌دنبال داشته باشد. این سرعت، همراه با هیجان لحظه‌ای، می‌تواند افراد را از تفکر عمیق دور کند و آنها را به سمت واکنش‌های احساسی و اغلب خشن سوق دهد و حالا زیست در لابه‌لای صفحات شبکه‌های اجتماعی مختلف، ادبیات خاصی را به‌وجود آورده که متفاوت با فضای حقیقی است. برخی معتقدند که خود پلتفرم‌های مجازی با طراحی‌های منحصربه‌فردشان این رفتارها را تشویق می‌کنند. الگوریتم‌هایی که محتوای جنجالی و احساسی را بیشتر ترویج می‌دهند و کاربران را به سمت تولید پست‌ها و واکنش‌های تندتر سوق می‌دهند. اما سؤال اینجاست که آیا واقعا می‌توانیم تقصیر را به گردن فناوری بیندازیم یا این ما هستیم که در این فضا به قول معروف نیمه تاریک‌مان را آشکار می‌کنیم؟

مجازی یا واقعی؟

شاید خیلی از آدم‌های محترم دور و اطراف‌مان، به محض این‌که پای‌شان به فضای مجازی و پشت صفحه نمایش می‌رسد، دیگر نقاب از چهره برداشته و ادب را به حاشیه می‌کشانند و رفتارهایی را بروز می‌دهند که تا پیش از این در دنیای واقعی کمتر جرأت بروز آن را پیدا می‌کردند.

علیرضا چابکرو، پژوهشگر ارتباطات در گفت‌وگو با جام جم با اشاره به این مطلب می‌گوید: «یکی از ویژگی‌هایی که برای فضای مجازی نام برده می‌شود این است که حد و حدود ندارد و نظارت مناسبی بر آن نمی‌شود؛ به همین دلیل برخی این امکان را پیدا می‌کنند که تمایلات غیرمنطقی و عادت‌های غیرمعقول خود را نشان دهند.»

فضای مجازی حد و حدود ندارد و نظارت مناسبی بر آن نمی‌شود به همین دلیل برخی این امکان را پیدا می‌کنند که تمایلات غیرمنطقی و عادت‌های غیرمعقول خود را نشان دهند

خشونت، پشت صفحات مجازی

پارادوکس میان من واقعی و من مجازی، پدیده‌ای است که زمینه را برای خشونت مجازی نیز فراهم می‌کند؛ خشونتی که نه با مشت و فریاد، بلکه با کلمات، تصاویر و واکنش‌های بی‌پروا در بستر پلتفرم‌های دیجیتال شکل می‌گیرد. چابکرو با اشاره به این‌که خشونت مجازی زاییده رفتارهایی است که ما ابتدا در این فضا تجربه می‌کنیم، به ما توضیح می‌دهد: «زمانی که کاربران درمی‌یابند با محدودیت و ترسی روبه‌رو نیستند، رفتارهایی متفاوتی نسبت به دنیای واقعی از خود نشان می‌دهند و به چنین شرایطی نیز عادت می‌کنند؛ به همین دلیل است که برخی در دنیای مجازی بسیار سریع عکس‌العمل نشان می‌دهند؛ به‌عبارت دیگر پست و متن‌های نامتعارف منتشر می‌کنند. با این حال نباید فراموش کرد که خشونت، زاییده شیوه تربیت افراد در دنیای واقعی است که در فضای مجازی بیشتر به چشم می‌آید.»

انسان مهربان اما کاربر بی‌رحم!

شبکه‌های اجتماعی انسان‌ها را به موجوداتی دوگانه تبدیل کرده‌اند؛ معقول در پیاده‌روها و بی‌پروا در فضای غیرواقعی. اینجا مانند دنیای واقعی و به قول معروف همه چیز گل و بلبل نیست، چراکه خرده‌فرهنگ‌های متفاوتی حاکم است که در آن خطوط قرمز نه فقط به‌راحتی شکسته می‌شود، بلکه انگار هرگز خط قرمزی تعریف نشده است. البته چابکرو ضمن بیان تعریفی از خرده‌فرهنگ‌ها می‌گوید: «خرده‌فرهنگ به معنای این است که شما یکسری آداب و روش‌هایی را دائما تکرار می‌کنید و به غلط نامش را فرهنگ می‌گذارید و این تکرار عادات و روش‌ها، در اجتماع مرسوم می‌شود. برای مثال می‌گویند که ما فرهنگ ترافیک نداریم و یکسری عادات غلط را در رعایت آن ضوابط و قوانین ترافیکی اجرا می‌کنیم. زمانی که این موارد شیوع پیدا کند، به آن خرده‌فرهنگ می‌گویند.»

او معتقد است که دست ما در فضای مجازی بسیار بازتر است، چراکه ما می‌توانیم در این فضا بی‌رحم باشیم و حرف‌هایی بزنیم که قبلا از بیان آنها اجتناب می‌کردیم.

تضاد بین واقعیت و مجازی

پلتفرم‌های برخط، پنجره‌ای به سوی لایه‌های نادیده بشر گشوده‌اند؛ جایی که برخی آدم‌های متشخص و موقر خیابان‌ها، ناگهان نقاب از چهره برمی‌دارند و خود سرکوب‌شده‌شان را به نمایش می‌گذارند. اما این پایان ماجرا نیست؛ این شکاف میان من واقعی و من مجازی، هشداری است برای بازنگری. شاید زمان آن رسیده که بپرسیم آیا این خشم‌ها فقط محصول فناوری است یا آینه‌ای از آنچه در اعماق وجودمان پنهان کرده‌ایم؟

طراح: بیژن گورانی

جدول ۶۹۷۰

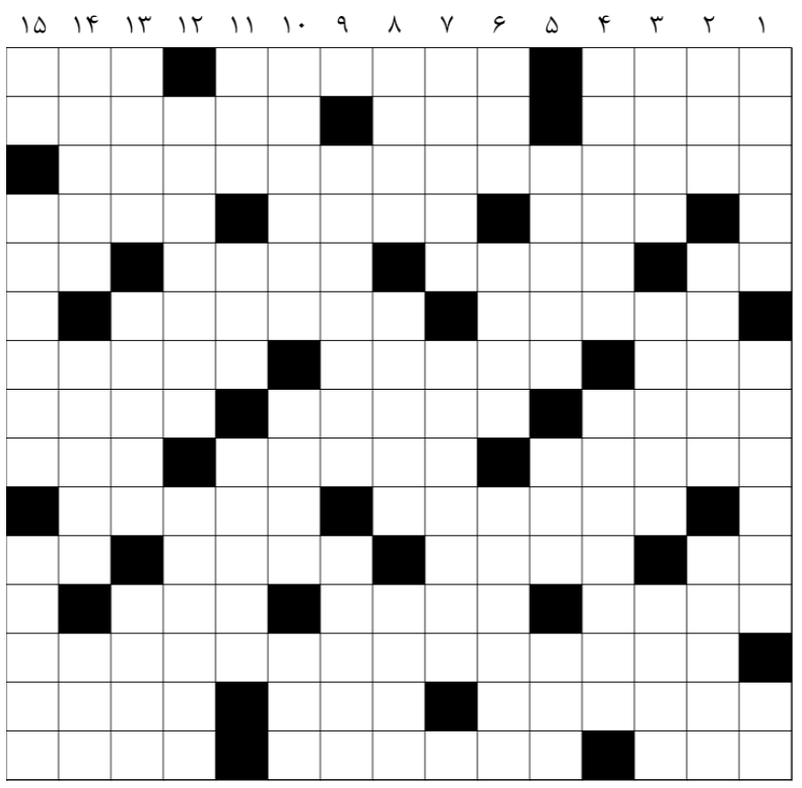

جدول عادی

افقی: ۱) محل آموزش اسب‌سواری ـ سخن بی‌معنی ـ کمانگیر ایرانی ۲) زبانه آتش ـ شوهر ـ خنده حاکی از شادی ۳) امپراتور فرانسه که به جزیره سنت هلن تبعید شد ۴) آبشار دوقلوی مینودشت ـ جای ماسوره ـ غیر از مورد قبلی ۵) نت اول ـ خواب خوش ـ خش تصویر ویدئویی ـ جدید ۶) از الفبای زبان یونانی ـ پیچیده در گوش زمان فریادتان ۷) کلاه آهنی ـ حسرت ـ فیلمی ساخته داریوش مهرجویی ۸) زاینده ـ قومی از نژاد آریایی ـ قانون مغولان ۹) سراینده آیینه اسکندری ـ اقتضا کردن ـ قوم آتیلا ۱۰) انقلاب ـ جانور خیالی ترسناک ۱۱) مادر عرب ـ پیکار ـ تأیید خارجی ـ مذکر ۱۲) آسودگی ـ اطلاعات سازمان یافته برای تحلیل ـ آهار زده ۱۳) فیلمی جنگی حماسی ساخته استیون اسپیلبرگ ۱۴) فیلمی از مسعود کیمیایی ـ سرپرست ـ پیمان تجارت آزاد آمریکای شمالی ۱۵) دلاک ـ نخستین رئیس جمهور روسیه پس از فروپاشی شوروی ـ واهمه.

عمودی: ۱) شبیه ـ اتوماتیک ـ تکرار حرفی ۲) کلمه استثناء ـ شور و غوغا ـ رزمایش ۳) شهری در ایتالیا ـ نام کوچک هیتلر ـ از هم جدا شده ۴) نویسنده رمان بیست هزار فرسنگ زیر دریا ـ معادل فارسی تلویزیون ۵) حواری خائن ـ امر به یافتن ـ خالی ۶) بخش زائد و غیرضروری ـ نوعی نارنگی ـ از گروه‌های سنی ۷) هدیه چهره‌گشایی عروس ـ نگهبان ساختمان ۸) فدراسیون جهانی بسکتبال ـ نوعی پیراهن زنانه ـ گرز آهنی ۹) شخص دقیق و باریک‌بین ـ ساکنان محله ۱۰) تکنولوژی ـ تکیه‌کلام درویش ـ صندلی سوارکاری ۱۱) واحد شمارش پارچه ـ نزاکت ـ شغل و حرفه‌ای ندارد ۱۲) خوشحالی ـ آشیانه جغد ۱۳) پایانی ـ اهل نیست ـ نوعی بیسکویت سبک ۱۴) کاشف اشعه ایکس ـ زنان عرب ـ پدر آذری ۱۵) از افعال اسنادی ـ ملخ دریایی ـ گیاه رنگرزی.

جدول ویژه

افقی: ۱) صفتی برای شیطان ـ ساکن جزایر اطراف قطب شمال ـ چکش سنگین ۲) بهار عرب ـ قطار ـ زیرین ۳) مجموعه داستانی از گابریل گارسیا مارکز، نویسنده کلمبیایی ۴) ناشنوا ـ چندرئیس ـ از جنس آهن ۵) دیدنی فوتبال ـ نویسنده رمان سه تفنگدار ـ پرنده‌ای لذیذ گوشت ـ ضمیر سوم ۶) هاون ـ خمیازه ۷) مرد زن مرده ـ سروصدا ـ پیشرفته ۸) دانش ذاتی ـ نوعی فرآورده قندی سرخ‌کردنی ـ دستگاه شکل‌دهی فلزات ۹) ناسازگاری ـ توکل کردن ـ موجود خیالی ۱۰) نامه‌نگاری ـ آنتی‌بادی ۱۱) تخم مرغ انگلیسی ـ نویسنده ـ قسمت پشت به آفتاب ساختمان ـ ضمیری عربی ۱۲) تاریخ‌نگار ـ ابزار لحیم‌کاری ـ نیروها ۱۳) از فیلم‌های مطرح ساخته آلفرد هیچکاک ۱۴) زادگاه دکتر شریعتی ـ ثروت و دارایی ـ گروه محافظان ویژه ۱۵) پشیمانی ـ معادل فارسی پرتره ـ وزنده.

عمودی: ۱) موجود دریایی سخت‌پوست ـ تعهد ـ خودم ۲) شکافتن قبر ـ تکیه دادن ـ تذکر ۳) اشاره ـ دارای اسم مشترک ـ پوسیده و فرسوده ۴) تحمل شنیدن سخنان دیگران را داشتن ـ از آزادیخواهان انقلاب مشروطه ۵) خیزاب‌های دریا ـ نقطه تقاطع دو ضلع زاویه ـ ولگرد ۶) آینده ـ تکیه‌گاه ـ محله‌ای در شمال شرق تهران ۷) هال ـ سوزن بزرگ ۸) کشور آفریقایی که مستعمره فرانسه بود ـ پدر شعر ایتالیا ـ پوست خام دباغی نشده ۹) کاهش ارزش پول در نظام نرخ شناور ارز ـ فراوان ۱۰) دارای تفاوت ـ مواد اولیه تولید نخ آکریلیک ـ معبود ۱۱) پیام آسمانی ـ خراب‌کردن ـ دست‌کم ۱۲) نوعی سنگ رسوبی و آهکی ـ نمایشنامه‌ای کمدی نوشته کارلو گولدونی ۱۳) تحریف ـ پدر علم تاریخ ـ رودخانه ارس ۱۴) وضعیت دشوار ـ دلیل و نشانه ـ تیز و برنده ۱۵) چه وقت ـ سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد ـ حرکت باد.

حل جدول عادی ۶۹۶۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	د	چ	ا	ر	■	ح	ل	ی	م	ه	■	ش	ف	ا	ف
۲	م	ا	ه	ن	ش	ا	ن	■	م	ی	ز	ا	ن	س	ن
۳	ا	ل	■	■	س	ی	گ	م	ا	■	خ	ر	ا	ط	■
۴	■	د	ا	ن	ت	ل	■	ک	ن	ت	ر	ل	■	ر	ت
۵	پ	ر	ن	د	ه	■	م	ش	ع	و	■	ف	س	ل	ف
۶	ر	ا	ج	ا	■	ک	ب	و	ت	ر	■	ف	ی	ا	ض
۷	س	ن	ا	■	ح	ر	ی	ف	■	ن	ا	ق	ا	ب	ل
۸	■	■	م	ط	م	ی	ن	■	ر	ا	ب	ط	ه	■	■
۹	ب	ن	ی	ا	د	م	■	ه	ن	د	و	■	س	ا	ل
۱۰	ص	ا	د	ق	■	خ	و	ا	ج	و	■	د	ر	س	ت
۱۱	ی	م	ن	■	د	ا	ی	ر	ه	■	ش	ی	ف	ت	ه
۱۲	ر	ی	■	خ	ش	ن	و	د	■	ف	ر	و	ه	ر	■
۱۳	■	ب	ا	ر	م	■	ل	ی	م	ی	ا	■	■	د	ن
۱۴	ا	ی	و	ا	ن	ه	و	■	ا	ک	ب	ا	ت	ا	ن
۱۵	خ	ا	ر	ج	■	ا	ن	و	ن	س	■	د	ر	د	و

حل جدول ویژه ۶۹۶۹

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱	س	ن	ا	و	■	ت	ر	ک	م	ن	■	ا	ب	س	ه
۲	و	ا	و	ی	ش	ک	ا	■	س	ر	چ	م	ا	ق	ی
۳	ت	ز	■	■	ا	ب	ی	ا	ت	■	ک	ا	م	ا	■
۴	■	ن	ش	ا	د	ر	■	م	غ	ر	ا	ج	■	ب	ز
۵	س	ا	م	ر	ی	■	ه	ل	ا	ه	ل	■	ن	ا	و
۶	ک	ز	ا	ف	■	ت	ج	ا	ر	ب	■	ب	و	ش	ن
۷	ک	ی	س	■	چ	ش	م	ک	ا	■	ک	ا	س	ی	ا
۸	■	ش	ا	ل	ک	ه	■	ب	ن	ب	س	ت	■	■	■
۹	ب	ر	ا	د	و	ی	■	و	ر	ی	د	■	ا	س	ه
۱۰	ر	و	م	ن	■	ل	پ	ا	ن	ت	■	ب	ل	ن	د
۱۱	ا	ب	ی	■	د	ا	د	ر	س	■	و	ی	ژ	گ	ی
۱۲	ق	س	■	پ	ا	ت	ی	س	■	ت	ر	خ	ی	ص	■
۱۳	■	پ	و	ش	ن	■	د	ی	و	ی	د	■	■	ب	ج
۱۴	م	ی	ر	م	ه	ن	ا	■	ا	ل	ک	ت	ر	و	د
۱۵	ا	ر	ا	ک	■	د	ر	س	ت	ه	■	ا	خ	ر	ی